

VJEROJATNOSNI MODELI U PRIMJENAMA

26.6.2008.

Praktični zadatak

Vremenski nizovi su dobiveni simulacijama. Vašu praktičnu analizu vremenskih nizova trebate predati do 22.12.2008. Ocjena za rad je od 0-50 bodova. Pravilnom primjenom i interpretacijom procedura za analizu vremenskih nizova u R-u ili Matlab-u, studenti trebaju odgovoriti na sljedeća pitanja analizirajući svoj niz podataka.

● PITANJE STACIONARNOSTI

- Možete li iz grafa samog vremenskog niza uočiti da li je stacionaran. Ukoliko nije pokušajte mu otkloniti trend i sezonalnu komponentu.
- Analizirajte vremenski niz koji preostaje. Koristeći autokorelacijsku funkciju uzorka, pokušajte odrediti da li se radi o tzv. bijelom šumu (iz histograma ili grafa kvantila npr.).

● MODELIRANJE VREMENSKOG NIZA

- Za nizove koji ne odgovaraju hipotezi bijelog šuma iz grafa (parcijalne) autokovarijacijske funkcije uzorka pokušajte procijeniti da li se niz može modelirati $AR(p)$ ili $MA(q)$ modelom za neki p odn. q .
- Koristeći procedure u Matlab-u ili R-u pokušajte naći $ARMA(p, q)$ model koji opisuje vremenski niz, pokušajte razne p i q . Ukoliko vam se $AR(p)$ čini kao dobar model, nadjite mu parametre korištenjem Yule-Walker procedure.

● PREDVIDJANJE VREMENSKOG NIZA

- Koristeći procedure u Matlab-u ili R-u i korake koje ste napravili po gornjim točkama pokušajte predvidjeti prvu sljedeću vrijednost niza. Možete li dati i interval pouzdanosti?

NAPOMENA: U analizi možete koristiti R, Matlab ili Mathematicu. Pokušajte uključiti i poneki graf, no nemojte pretjerivati. Pokušajte sve napraviti na do 4 A4 stranice po zadatku (max. do 8 A4 stranica). Rad možete predati u terminima konzultacija, najkasnije do 22. prosinca 2008. Iza tog datuma radovi će se prihvaćati, no studenti u tom slučaju nisu oslobođeni usmenog dijela ispita. Radovi se predaju na papiru. Zbroj bodova iz praktičnog zadatka i seminarskog rada za studente koji rad predaju do predviđenog roka odredit će konačnu ocjenu.

Bojan Basrak